

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

2 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 162 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

Farina, noting "that mass music is imagined and is an ambivalent phenomenon that combines the features of professional music and folklore. Its spread is connected with the performance of the function of unification, "socialization" of people's feelings as the most democratic and socially influential type of music; so with the fact that mass society has a need for art capable of promptly responding to the continuous growth and changeability of its requests" [2, 131].

Particular attention is paid to the vocal-pop genre in the study of variety due to its ease of perception and spread by mass media. Attempts to overload pop genres with extra "comprehension" always ended in failure. It is also necessary to talk lightly about serious matters here. As in an operetta. Attempts to intellectualize her are periodically made, but then her naivety, naïveté, and mischievousness disappear. The same with pop music. The form immediately contradicts the content.

A pop song carries a great communicative load: directly affecting the emotional and sensual side of a person, the song unites and unites people, creating an atmosphere of some kind of collective action, co-creation, "thanks to its ability to gather movement into one reservoir."

"The song on stage turns into a means of emotional contact between the artist and the audience, as it has a significant arsenal of artistic means of conveying feelings that are lacking in everyday life. Pop art, as one of the most popular types, also has an important role in shaping the spiritual sphere of man and society" [3, p. 18].

Therefore, while maintaining its mass nature and targeting a wide audience, pop music remains a genre feature that determines its significance and influence on modern culture.

References

1. Bobul I. V. Pop and vocal art in the context of the development of mass culture. Bulletin of the National Academy of Managers of Culture and Arts: Science. magazine. 2021. т 3. P. 190-196.
2. Farina N.-M. Ukrainian pop music in the national socio-cultural space. Ukrainian culture: past, present, ways of development: coll. of science Rivne Ave., 2013. Issue 19. Vol. 1. P. 130–133.
3. Bobul I. Genre forms and stylistic connotations of vocal pop performance in the musical culture of Ukraine at the end of the 20th - beginning of the 21st century: autoref. thesis ... candidate art history : 26.00.01. Kyiv, 2018.

Анастасія Будаєва,
здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Світлана Іригіна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
ДЗ «Південноукраїнський національний

ФЕНОМЕН РИТМУ ЯК ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ СВІТУ ТА ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ

Ще в епоху Античності філософи пояснювали та розмежовували ритм як загальне поняття перебігу процесів у Всесвіті. Греки вважали, що ритм є енергійним чоловічим началом, а тони у своєму русі, за вимогами мелодії та гармонії, – жіночим. Так, Аристотель визнавав зв'язки ритму з душевним життям і емоційним станом людини, а Платон визначав ритм як «порядок руху». Древньогрецький філософ Арістоксен загалом розглядав ритм так: «якщо видимий для наших очей (або для наших почуттів) рух – такого роду, що наповнюваний ним час (або простір) може бути поділений в якомусь певному порядку, який легко впізнати, на поодинокі дрібні долі (або частки, відділи), то ми це звемо ритмом» (Сокальський, 1959).

З часів давньої Греції філософи суперечили між собою з питання щодо теорії створення світу, кожен з них по-своєму трактував цей процес, проте вони вивели правильне судження космосу, як упорядковане гармонійне ціле, протиставляючи його «хаосу».

Стародавні теологи науково доказали, що Місяць був створений у повний місяць, а Сонце – у весняне рівнодення. Астрологи в ті часи припускали, що Місяць встає на своє місце через дев'ятнадцять років, а Сонце через чотири роки. Це припущення вважається циклом Великого Індиктіона, завдяки якому всі календарні події повторюються.

Поняття ритму – одне з фундаментальних у космізмі. Особливе місце у філософії космізму займає Вчення Живої Етики М. К. та О. І. Реріхів. У Живій Етиці ставиться грандіозне завдання освоєння людиною ритмів співробітництва з космічним розумом, творчості за узгодженістю духу та матерії, творчості за вселенськими законами гармонії та краси. Античні ідеї всесвітньої гармонії та краси відроджуються у цьому філософському вченні на новому витку історії. Проголошується, що людина з розвиненим почуттям ритму досягає високого ступеня координації тіла, душі та духу.

Природа нашої планети підкоряється встановленим правилам та законам. Все у цьому світі циклічно і тісно пов'язане з ритмом та підпорядковано йому: день – ніч, зима – літо, припливи – відпливи, повний та молодий місяць. Природний ритм властивий кожному живому організму, саме це є запорукою довгого та продуктивного життя.

Ритмічність знаходить своє проявлення у багатьох сферах життя людини. Дослідженнями феномену ритму у різних наукових та мистецьких галузях займалися багато вчених: у сфері біоритму - О. Захарчук, В. Пішак, М. Кривчанська, в літературі - Є. Бойчук, М. Гиршман та ін., в архітектурі І. Лугова, Д. Муха, в образотворчому мистецтві - О. Половна-Васильєва; у розкритті теоретичних основ ритму - О. Астаф'єв, його музичних аспектів -

музикознавці Ф. Колеса, Г. Сотська, І. Способін, Т. Шмельова, Ю. Юцевич та ін.

Природа та людина залежать одна від одної та безпосередньо пов'язані з космосом. Людина підпорядковується біологічним ритмам природи. Для рослин і тварин важливим чинником існування є сонячне світло, а на людину, окрім сонячного випромінювання, значно впливають побутові дії, природні сили та біоритми. У контексті біологічного ритму, науковці О. Захарчук, В. Пішак, М. Кривчанська визначили, що це – однаковий цикл руху, система процесів життя, які проявляються на фізичному рівні, і побудовані на принципі зміни метаболізму людини. На все це впливає зовнішнє середовище (зміна кліматичних умов, дня та ночі, космічні випромінювання, припливи та відпливи води) та внутрішні процеси (Захарчук, Пішак, Кривчанська, 2013).

Мистецтво охоплює широкий вектор напрямів - літературу, архітектуру, образотворче мистецтво, танець, музику, та багато інших сфер. Ритм поезії, наприклад, як вважають учені, – «це сукупність відступів від метричної схеми, синтаксичних порушень її, індивідуальне в кожному випадку сполучення ударних і не ударних складів» (Побережна, Щериця, 2004).

Науковці І. Лугова і Д. Муха, розглядаючи ритм в контексті архітектури, дане поняття розкривають, як природний порядок однакових чи схожих деталей композиції і проміжку між ними, що рухаються двома різними або однаковими напрямками по вертикалі та горизонталі (Ніколаєнко, 2018). В образотворчому мистецтві рух ритмічних деталей відбувається завдяки правильному підбору відстані між предметами у просторі, взаємному зв'язку між лініями контуру, переходам у світових та кольорових плямах та тональностях, контрасту світу та тіні. Ритм живопису «начебто встановлює порядок споглядання у межах живописного простору... характеризує співвідношення окремих компонентів зображення і виявляється в основних членуваннях картини, у зіставленні розмірів, відстаней між фігурами і предметами, у колірних і світових акцентах, навіть у характері накладення мазка... привертає увагу глядача до найважливіших об'єктів і деталей зображення, створює в картині своєрідний «центр уваги», якому підпорядковуються інші її частини» (Побережна, Щериця, 2004). Ритм живопису також може бути одним із визначальних елементів виразності або підлягати нівелюванню внаслідок дії інших виражальних художніх засобів.

У музичній практиці поняттям «ритм» послуговуються як синонімічним поняттю «музичний ритм». Музичний ритм належить до часових категорій і взаємопов'язаний з іншими часовими категоріями, як-от метр і темп. Взаємозв'язок тріади «ритм – метр – темп» становить сутність музичного ритму. Ритм як категорійне поняття взаємодіє з усіма засобами музичної мови та набуває вираження в таких поняттях, як: ритмічний рисунок, ритмічний акцент; метр, метричний акцент, метрична пульсація, метро-ритм; темп, темп-ритм, ритмо-агогіка, ритмо-динаміка, ритмо-побудова.

На початку еволюції, первісна людина під супровід ритмічних звуків барабану робила ритмічні рухи ногами, руками, схиляла голову, рухала тілом.

Потім, з проміжком часу, це перетворилось на ритуальний танок, у якому виконавці закликали сили природи допомогти їм та задовольнити їх потреби. Сукупність елементів рухів, самі ритуальні танці набували нових форм, збагачалися пластичністю та виразністю. Знаходження певних ритмічних формул дозволяло людині традиційно входити до когерентних (тобто взаємозв'язаних та узгоджених) станів свідомості, що спрямовували його дії. У магічних маніпуляціях саме ритм грав першорядну роль в організації та прагненні психічної енергії, чи то зовнішній ритм ударних інструментів, чи ритм змовних формул. Стародавнє мистецтво танцю, поступово ставало прикладом ритмовідчувального мислення та художньо-виразного виконання.

В понятті «ритм» філософи поєднали дві функції, упорядковуючу та естетичну (Северин, 2023). Науковець А. Твердий, характеризує ритм як багатогранну категорію, яка водночас є важливим організуючим і активним естетичним чинником, що породжує музичний та поетичний витвір мистецтва (Твердий, 2022).

Отже, вищевикладене дозволяє зробити наступні висновки. Ритм - функціональний термін, що торкається різних сфер життя людини. Тлумачення його сутності залежить від того, в якому зіставленні воно набуватиме вияву та сприйняття людиною. Загалом, застосовуване у різних видах мистецтва поняття «ритм» можна визначити як вираження у певній формі яких-небудь процесів (чергування будь-яких елементів, що триває з певною послідовністю, частотою), які відбуваються або відбувалися у просторі, часі та які людина сприймає за допомогою органів чуття. Він присутній та використовується у різних видах мистецтва, кожне з яких збагачує вагомим внеском естетичну культуру людства.

Література

1. Захарчук, О. І., Пішак, В. П., Кривчанська, М. І., (2013). Біологічні ритми і сон. *Науковий вісник Ужгородського університету*, 2 (47), 145.
2. Ніколаєнко В. В. (Ред). (2018). *Метро-ритмічні закономірності*. Матеріали конференцій молодих вчених. Полтава: Наука.
3. Северин Н. (2023). Світоглядна концепція зв'язку космосу і людини Володимира Вернадського. *Вісник Львівського університету*, 46, 161-167.
4. Твердий А., (2022). Властивості ритму в композиційній структурі художнього твору. *Українська академія мистецтва*, 32, 156-160.
5. Кубанцева Н. М. (Ред.). (1971). *Словник музичних термінів*. Київ: «Музична Україна».
6. Побережна Г. І., Щериця Т. В. (2004). *Загальна теорія музики*. Київ: *Вища школа*. 303.
7. Сокальський П. П. (1959). Руська народна музика, російська і українська в її будові мелодичній і ритмічній і відомості її від основ сучасної гармонічної музики / пер. М. Холмичевського. Київ: *Образотворче мистецтво і музична література УРСР*. 399 с.

ЗМІСТ

Федорець, М., Сян Хаоран	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	3
Тернова, А.	РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ	7
Bersh, A.	MUSICAL VARIETY AS AN ARTISTIC PHENOMENON OF MODERN MASS CULTURE	10
Будаєва, А., Іригіна, С.	ФЕНОМЕН РИТМУ ЯК ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ СВІТУ ТА ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ	13
Касьяненко, Л.	ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	17
Lushtei, E.	JAZZ - MODERN DANCE AS A DIRECTION OF MODERN DANCE	19
Лонська, А.	ARTISTIC DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS USING UKRAINIAN CHORAL ART	21
Новосадова, А.	КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ХОРЕОГРАФІЇ	24
Martyniuk, O.	PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF AUDIO-INTONATION CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF MUSICAL ART IN THE PROCESS OF PIANO TRAINING	26
Торшина, К., Линенко, А.	ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ НАДІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КЛАСІ ФОРТЕПІАНО	28
Холоденко, Я.	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ФЕНОМЕНУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	31
Liulka, A.	IMPLEMENTATION METHODS OF DRAMATURGY PRINCIPLES IN CONTEMPORARY DANCE PRODUCTION: PEDAGOGICAL ASPECT	35
Шкрібтій, Д.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВТІЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ОБРАЗУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ	39
Сакура, О.	ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ (НА ПРИКЛАДІ ОПАНУВАННЯ АРІЇ «JE DORS SUR LES ROSES» З МЮЗИКЛУ «MOZART L'OPÉRA ROCK»)	41
Удич, М.	АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	45
Яцюра, С.	ПОНЯТТЯ МУЗИЧНОГО АФЕКТУ: ЕТИМОЛОГІЯ ТА РОЗУМІННЯ	47
Ян Пенфей	ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ НАВИЧОК ВОКАЛЬНОЇ ОРФОЕПІЇ У ВИКОНАННІ КАМЕРНИХ ТВОРІВ НІМЕЦЬКИХ РОМАНТИКІВ	48